

Świat, w którym żyjemy podlega nieustannym zmianom. Zmianom takim podlegają również miasta, w których mieszka coraz większy odsetek ogółu ludności. Pojawiają się nowe wyzwania, problemy i zagrożenia, w obliczu których stoją zarówno miasta, jak i ich mieszkańcy. Jednym z takich zagrożeń od początku 2020 roku miesiącach jest bez wątpienia pandemia Covid-19, prowadząca do kryzysu zdrowia psychicznego i pociągająca za sobą wysokie koszty społeczne i ekonomiczne. Pojawiające się problemy zdrowotne wynikają z podwyższonego poziomu chronicznego stresu obserwowanego w szczególności wśród mieszkańców miast. Stres związany jest ze zmianą potrzeb, oczekiwań i organizacji życia społeczno-gospodarczego mieszkańców, co z kolei wpływa na funkcjonowanie wielu elementów systemu miasta (takich przede wszystkim, jak komunikacja publiczna, edukacja, ochrona zdrowia itp.), a poprzez sieć powiązań i zależności, na funkcjonowanie całego systemu miasta. **Opracowanie skutecznych środków łagodzenia skutków i radzenia sobie ze stresem wynikającym z pandemii uznać zatem należy za priorytet.** Jest to tym bardziej istotne, że podwyższony poziom stresu wynikający z pandemii prawdopodobnie będzie trwał nawet po ustąpieniu zagrożenia wirusem. Chcąc zapewnić sobie trwałą i zrównoważony rozwój, miasta, podobnie jak ich mieszkańcy, muszą zaadaptować się do nowych warunków i wykształcić trwałe mechanizmy odporności na stres (stress resilience).

Stąd też **głównym celem niniejszego projektu jest opracowanie modelu miasta odpornego na stres spowodowany epidemią na podstawie doświadczeń wynikających z Covid-19.** Model ten opierać się będzie na następujących filarach: (1) zaproponowanie sposobów radzenia sobie przez miasta i ich mieszkańców ze stresem spowodowanym pandemią (**coping strategies**) poprzez, (2) łagodzenie niekorzystnych skutków pandemii dla miast (**mitigation**), (3) zmniejszenie podatności systemu miasta na stres spowodowany pandemią, tworząc mieszkańcom zdrowe, bezpieczne warunki życia i obsługi (**reconstructing**), (4) dopasowanie struktury miasta do potrzeb i oczekiwań mieszkańców (**governance**), a przez to (5) uzdrowienie (**recovery**) i uodpornienie miasta (**city resilience**) na niekorzystne skutki tej i przyszłych pandemii. **Miasto jest w nim traktowane jako złożony, dynamiczny system, funkcjonujący na wzór żywego organizmu, którego głównym celem jest rozwój i wykształcenie oporności na stresory (stress resilience).** Jest więc systemem samoorganizującym się, którego homeostazę (rozumianą jako równowaga dynamiczna), trwałość i rozwój zapewniają mechanizmy odporności, poprzez zdolność adaptacji do zmieniających się uwarunkowań środowiska. Model ten skonstruowany zostanie przy wykorzystaniu dostępnej literatury oraz wyników przeprowadzonych badań. W warstwie teoretycznej opierał się będzie na teorii i metodologii z zakresu rozwoju miast, w tym przede wszystkim city resilience, a także fizjologii stresu, neurobiologii i psychologii. Ponadto, wzorując się na odpowiedzi na stres organizmu, zaproponowane zostaną sposoby redukcji stresu i poprawy warunków zdrowotnych mieszkańców. Model opracowany zostanie z uwzględnieniem podejścia bottom-up i top-down, przy uwzględnieniu nie tylko subiektywnych odczuć stresu przez mieszkańców (ankiety) wraz z określeniem głównych stresorów, ale i obiektywnych pomiarów poziomu ich stresu (pomiar poziomu kortyzolu – hormonu stresu). Przeprowadzone też zostaną badania percepcji zmian zaobserwowanych przez władze miejskie w funkcjonowaniu miasta, a spowodowanych pandemią Covid-19 (ankiety, wywiady) oraz zebrane zostaną wizje ekspertów (prognozy) co do przyszłych uwarunkowań rozwoju miast (miasta postcovidowe).

Jest to więc kompleksowe, innowacyjne, pionierskie podejście badawcze, które nie było do tej pory stosowane w badaniach nad miastem nie tylko w Polsce, ale także na świecie. Podejście to umożliwi zbadanie zależności między poziomem stresu mieszkańców wywołanego przez pandemię Covid-19 a cechami poszczególnych miast i sposobem ich zagospodarowania. Dane te pozwolą na opracowanie strategii przystosowawczej miast (stress resilience cities), na wzór strategii stosowanych w walce ze stresorami na poziomie organizmu. Pionierska natura tego projektu polega na wykorzystaniu danych empirycznych z badań fizjologicznych nad określeniem poziomu stresu mieszkańców, których wyniki wykorzystane zostaną do przekształceń struktury miasta. Nowe „stress resilience cities” powinny zapewnić ich mieszkańcom zdrowe, bezpieczne warunki do życia, przy zachowaniu korzyści wynikających z zamieszkania w mieście.

Projekt ma charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez zespół wykonawców, który utworzą specjaliści z zakresu geografii społeczno – ekonomicznej, gospodarki przestrzennej, urbanistyki i architektury, a także z zakresu neurobiologii, fizjologii i psychologii.